

ASPECTE MEDICO-SOCIALE ALE INVALIDITĂȚII PRIMARE ÎN RAIONUL CALĂRAȘI

Galina Bodrug

Scoala de management în Sanatate Publica USMF „Nicolae Testemitanu”

Summary

The article presents unstudied till now information about primary disability in the district Calarasi. For the first time the author places at the disposal the statistical data which elucidates the principal risk factors which influence both the general health level of population and increasing level of morbidity and disability. By the present pages it is intended to put in the light some results and conclusions on medico-social aspects of primary disability in the mentioned district.

Rezumat

Articolul prezintă informații nestudiate anterior în domeniul invalidității primare în raionul Calarasi. Pentru prima dată autorul pune la dispoziție o bază de date statistice ce elucidează evoluția factorilor de risc, care influențează atât nivelul general al sănătății populației cât și creșterea nivelului marbidității și a invalidității. Prin prezentele pagini se încearcă a pune în lumină unele rezultate și concluzii privind aspectele medico-sociale a invalidității primare în raionul menționat.

Actualitatea temei

Starea sănătății populației este un indice integrat al dezvoltării sociale a țării, o reflectare a bunăstării social-economice și morale, un factor decisiv de influență asupra potențialului economic, cultural și forței de muncă a societății.

Invaliditatea primară reprezintă una dintre problemele cele mai importante în cadrul problemelor generale a sănătății publice. Problema invalidității în prezent devine destul de actuală, deoarece este influențată de: factorii sociali, economici, demografici; urbanizare; industrializare; starea mediului ambiant.

Analiza datelor statistice pentru ultimii ani remarcă tendința de creștere permanentă atât a numărului persoanelor cu dizabilități, cât și a indicelui invalidității. Dacă în 2002 numărul total al persoanelor cu dizabilități constituia 141,4 mii, la 1 ianuarie 2008 acest număr constituia 170,295 mii persoane. Ponderele persoanelor cu dizabilități de sex feminin constituie – 43,2%, de sex masculin – 56,8%. Aproximativ 60% din numărul total al persoanelor cu dizabilități locuiesc în zona rurală [1].

În funcție de vârstă, printre persoanele cu dizabilități prevalează cele cu vârstă între 40 și 59 ani; peste 2/3 din cazurile de invaliditate. Printre diagnozele, în baza cărora a fost stabilită invaliditatea, în ultimii 5 ani, prevalează bolile cardiovasculare (19,9%), tumorile maligne (18,5%), disfuncțiile psihice și comportamentale (7,2%) și bolile sistemelor osoase și musculare (8,3%) [1].

O importanță deosebită în menținerea sănătății populației se acordă factorilor corelații socio-igienici, economici și medicali. Statutul socio-economic nu este, prin el însuși, o caracteristică măsurabilă ci un concept teoretic [6].

Studierea aspectelor medico-sociale ale bolilor este determinată și de faptul, că factorii etiologici de dezvoltare ai acestor boli depind nu atât de agenții patogeni microbieni, cât de așa elemente semnificative ca alimentația, apa, starea mediului ambiant, condițiile de trai, nivelul de educație sanitară, prezența deprinderilor dăunătoare, influența noxelor profesionale asupra individului, toate acestea la rândul său aducând daune întregii societăți [2, 3, 4, 5].

Conform datelor statistice și Rapoartelor de activitate a Ministerului Sănătății, în Republica Moldova invaliditatea populației încadrate în câmpul muncii cuprinde: femei de la 18-57 ani și bărbați – de la 18 până la 62 ani (invaliditatea primară). Invaliditatea la copii include

vârsta de la 0-18 ani, care dupa vîrsta de 18 ani sînt numiti *invalidi din copilărie*.

Scopul cercetării

Evaluarea aspectelor medicale si sociale ale persoanelor ce detin grad de invaliditate pentru elaborarea unor masuri de micșorare a acestui fenomen si îmbunătățirea vietii acestora.

Obiectivele cercetării

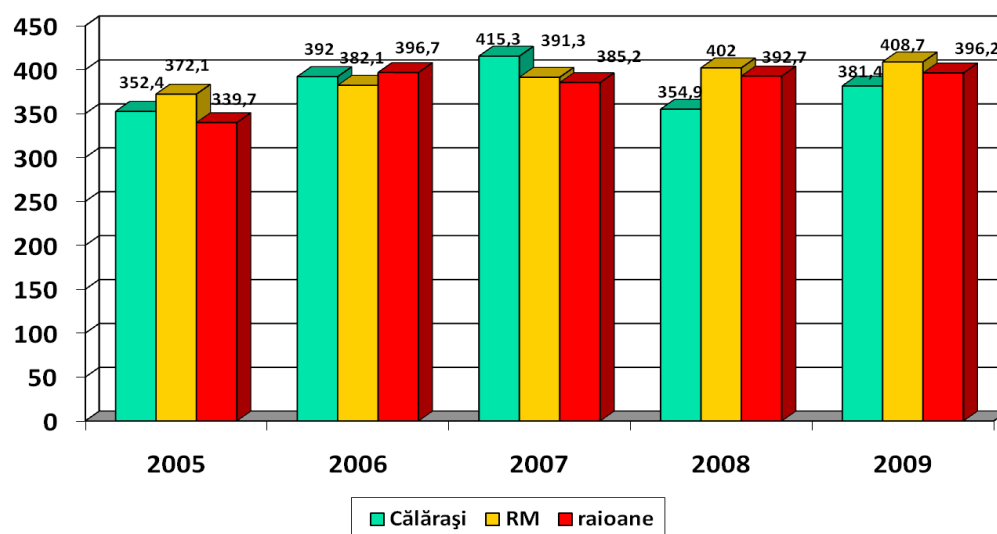
- ∅ Analiza literaturii stiintifice cu probleme de dizabilitati.
- ∅ Analiza evolutiei si structurii invaliditatii pe perioada anilor 2005-2009 în RM.
- ∅ Evolutia si structura invaliditatii în raionul Calarasi pe perioada anilor 2005-2009.
- ∅ Caracteristica medico-sociala a bolnavilor cu dizabilitati.
- ∅ Elaborarea recomandarilor practice privind îmbunătățirea calitatii vietii acestora.

Materialele și metodele de cercetare

Pentru acumularea indicilor invaliditatii primare la persoanele adulte din raionul Calarasi pentru perioada anului 2009, a fost elaborat un chestionar cu 21 de întrebări. În urma examinării, evaluării a 336 de chestionare s-au obtinut si anumite rezultate.

Rezultate

În perioada anilor 2005-2009 în Republica Moldova, inclusiv si în raionul Calarasi, s-a înregistrat o crestere continua a indicatorilor invaliditatii primare la adulti, ceea ce putem urmări în *Figura 1*.

. *Evoluția invalidității primare la populația adultă în r. Călărași, media pe raioane și RM în perioada anilor 2005-2009 (la 100 mii populație.)*

Fiind supuse unei examinări detaliate cele 336 de chestionare în perioada anului 2009, ne permitem a constata:

Invalizi din sectorul rural – 79,5 %
sectorul urban – 20,5%

femei – 51,8%
barbati – 48,2%

18-29 ani – 8%
30-49 ani – 25%

50-59 ani – 41,4%
peste 60 ani – 25,6%

Se observa în stuctura invaliditatii adultilor din raionul Calarasi ca ponderea cea mai mare revine invalizilor din sectorul rural (79,5%), predomina invaliditatea la femei (51,8%) si invaliditatea se întâlnește mai frecvent în ghrupul de vârsta de 50-59 ani (41,4%).

- Locul I – bolile sistemul ostio-muscular – 17%;
- Locul II – bolile aparatului digestiv – 15%;
- Locul III – patologia aparatului cardio-vascular – 14%;
- Locul IV – leziunile traumatice si tumorile maligne – a câte 11%.

Pe parcursul anilor 2005-2008, în raionul Calarasi, în structura invaliditatii primare conform formelor nozologice, s-a stabilit o alta clasare, Locul I atribuindu-se bolilor cardio-vasculare, determinate fiind de procentajul: 2005 – 20,1%; 2008 – 17% . Situatia lucrurilor se schimba în mare masura în anul 2009, atribuindu-se patologiilor mentionate Locul III. Toate aceste decalage procentuale si clasarea propriu-zisa le prezentam în *Figura 2*.

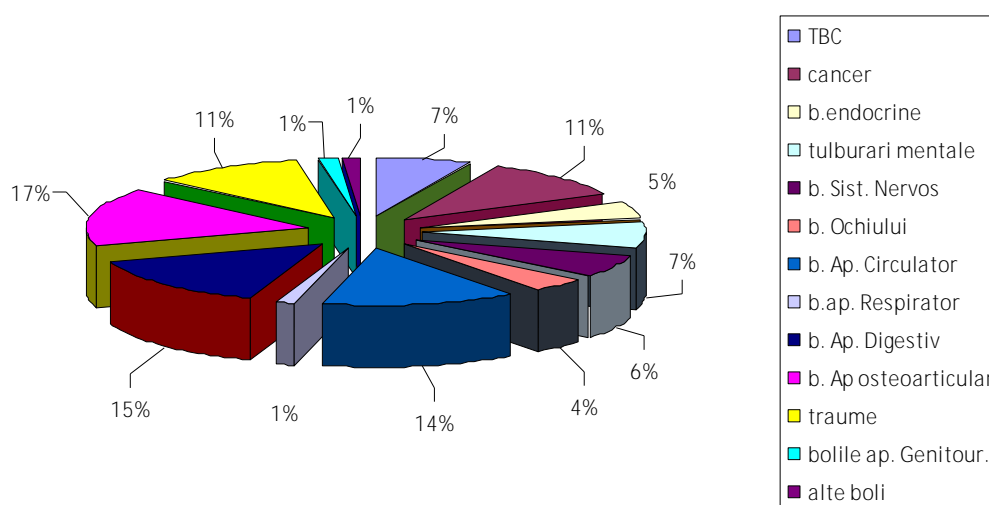
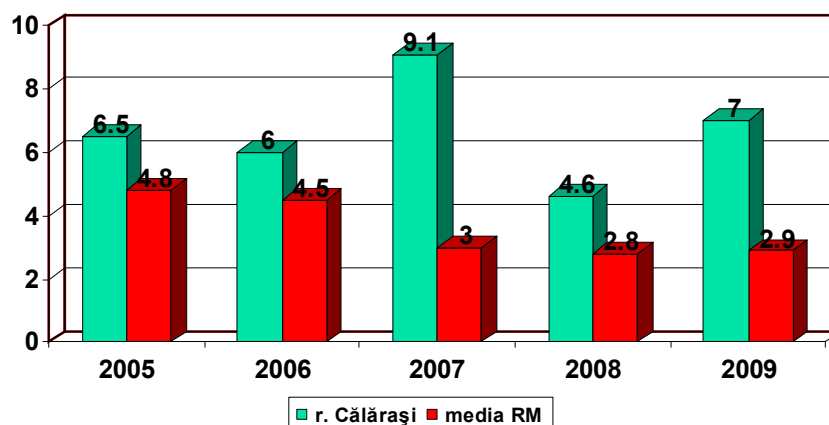

Fig. 2. Structura invalidității primare după formele de maladie a populației adulte din r.Călărași pentru anul 2009 (%)

Este necesar sa specificam problema majora pentru raionul Calarasi si anume – patologia aparatului digestiv (în special hepatitele si/sau ciroza), în comparatie cu indicii stabiliti pe republica. Aceasta „prioritate” a raionului fata de tara este reprezentata în *Figura 3*.

Evoluția invalidității primare prin bolile aparatului digestiv la populația matură din r. Călărași și RM în perioada anilor 2005-2009 (la 10 mii populație).

Pe parcursul evaluării chestionarelor specificate s-a definit și o repartizare a gradului de invaliditate, după cum urmează:

- Gradul I – 11,7%;
- Gradul II – 80,3%;
- Gradul III – 8%.

După cum s-a relevat anterior, o importanță deosebită în menținerea sănătății populației se acordă factorilor corelării socio-igienice, economice și medicali. De aceea, ne-am propus să evaluăm atât aspectele medico-sociale menționate cât și venitul mediu lunar la o persoană cu grad de invaliditate:

- Până la 130 lei – 35%;
- 150-295 lei – 9,4%;
- 300-600 lei – 41%;
- 610-645 lei – 7,6%;
- 650-1000 lei – 30%;
- 1010-1150 lei – 2,6%;
- 1200-3000 lei – 6%.

În urma procentajului prezentat, este absolut vizibilă starea materială precară a acestor persoane care supraviețuiesc sub minimul de existență stabilind un % de 61,5 la sută cu un venit până la 645 lei. Acestea fiind spuse, este absolut indubitabilă prezența factorilor de risc, care duc la agravarea patologiilor și anume:

- ∅ alimentație insuficientă și de calitate redusă – 53%;
- ∅ abandon de tratament – 39,3%;
- ∅ abuz de alcool – 22%;
- ∅ fumatul – 17,3%.

Concluzii

- § Invaliditatea primară în raionul Călărași rămâne în creștere continuă cu următoarea structură: I loc – bolile osteo-musculare cu 17%; II loc – bolile aparatului digestiv cu 15%, III loc – bolile sistemului cardiovascular cu 14%.
- § Majoritatea persoanelor (66,4%) ce dețin grad de invaliditate sunt în vârstă aptă de muncă: 30-49 ani constituie 25%, 50-59 ani constituie 41,4%.
- § Factorii ce determină creșterea invalidității primare în raionul Călărași sunt: alimentația irracională (53%), abandonul tratamentului (39,3%), abuz de alcool (22%), fumatul (17,3%).

Bibliografie

1. *Anuar statistic anii 2005-2009*. Centrul științifico-practic sănătate Publică și Management Sanitar al Ministerului Sănătății. – Chișinău, 2010.
2. ETCO C. *Management în sistemul de sănătate*. – Chișinău, 2006.
3. OPOPOL N., URSUL S., BRADU ST. *Factorul ecologic în spațiul rural al Republicii Moldova*. Poluarea mediului și sănătatea. – Chișinău, 1995.
4. POPUSOI E. *Opinia publică privitor la reforma serviciilor de sănătate. Materialele Congresului II al specialiștilor în domeniul sănătății publice și managementului sanitar*. – Chișinău, 2000.
5. *Sănătate Publică și Management* / Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testimianu”. Catedra Sănătate Publică și Management „Nicolae Testimianu”; aut.: D. Tintiuc, Iu. Grosu, ..., red. resp.: Dumitru Tintiuc; coord. st.: Iulian Grosu. – Ch.: C.E.P. „Medicina”, 2007 (ÎS FIP „Tipogr. Centrală”).
6. World Health Report. *Life in the 21st century: a vision for all* (World Health Report), Geneva, 2003.